

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1506-513

Chișinău «16» 09 2013

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul articolului 74, alineatul (3) din Constituția Republicii Moldova, rog să examinați în mod prioritar proiectul de lege cu privire la Avocatul poporului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.717 din 16 septembrie 2013.

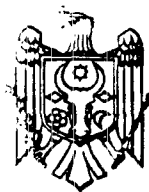
Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege -
Ministerul Justiției.

- Anexa:
1. Hotărârea Guvernului nr.717 din 16 septembrie 2013 - 2 ex.
 2. Proiectul de lege cu privire la Avocatul poporului.
 3. Nota informativă.
 4. Avizul Centrului Național Anticorupție.

Iurie LEANCĂ,
Prim-ministru

ex.:A.Dabija tel.:250280

18 09 371 13

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 717

din 16 septembrie 2017

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege
cu privire la Avocatul poporului**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege cu privire la Avocatul poporului.

Prim-ministru

IURIE LEANCĂ

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Oleg Efrim

LEGE **cu privire la Avocatul poporului**

Confirmînd adeziunea la Declarația Universală a Drepturilor Omului, la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la alte acte juridice internaționale cu privire la drepturile omului și luînd în considerare că, în conformitate cu Statutul O.N.U., statul este obligat să stimuleze respectarea drepturilor și libertăților omului și să asigure apărarea drepturilor și libertăților tuturor persoanelor de pe teritoriul Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I. **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Activitatea Avocatului poporului

(1) Menirea Avocatului poporului este să asigure respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul poporului contribuie la apărarea drepturilor omului prin prevenirea încălcării acestora, monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor omului, colaborarea internațională în domeniul drepturilor omului, promovarea drepturilor omului și a mecanismelor de apărare a acestora prin aplicarea procedurilor reglementate de prezenta lege.

(3) Activitatea Avocatului poporului și a persoanelor care activează sub autoritatea sa are caracter public.

Articolul 2. Principii de activitate

(1) Avocatul poporului se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege, de alte legi, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) În activitatea sa, Avocatul poporului se ghidează de principiile legalității, egalității, imparțialității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului și se călăuzește de conștiința sa.

Articolul 3. Garanții de independență

Articolul 3. Garanții de independență

(1) În exercițiul mandatului, Avocatul poporului este independent față de deputați, Președintele Republicii Moldova, Guvern, autoritățile publice, organizații și întreprinderi, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, organizațiile necomerciale și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul poporului nu poate fi supus nici unui mandat imperativ sau reprezentativ. Nimeni nu poate obliga Avocatul poporului la supunere față de instrucțiunile sau dispozițiile sale.

(3) Avocatul poporului nu poate fi obligat să prezinte explicații sau declarații asupra cazurilor examinate sau aflate în procedură de examinare.

(4) Imixtiunea în activitatea Avocatului poporului cu scopul de a influența deciziile acestuia în exercitarea mandatului, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și a recomandărilor Avocatului poporului, precum și împiedicarea sub oricare altă formă a activității acestuia atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația.

Articolul 4. Inviolabilitatea Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului nu poate fi persecutat sau tras la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Inviolabilitatea Avocatului poporului se extinde asupra locuinței și localului său de serviciu, asupra mijloacelor de transport și de telecomunicație folosite de el, asupra corespondenței, documentelor și averii personale.

(3) Urmărirea penală împotriva Avocatului poporului poate fi pornită doar de către Procurorul General.

Capitolul II.

STATUTUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 5. Mandatul Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este numit în funcție de către Parlament pentru un mandat de 7 ani. Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Avocat al poporului două mandate consecutive.

(2) Avocatul poporului exercită funcție de demnitate publică.

(3) În cazul încetării mandatului de Avocat al poporului în temeiurile prevăzute în art.14, în cel mult 3 luni se numește un nou Avocat al poporului.

(4) Avocatul poporului continuă să se afle în exercițiul funcțiunii până la preluarea funcției de către succesorul său, cu excepția cazului de încetare a mandatului înainte de termen sau de revocare din funcție în temeiurile prevăzute în art.14.

(5) Declararea stării de urgență, de asediu sau de război pe întreg teritoriul țării sau în unele localități nu suspendă activitatea Avocatului poporului și nu restrânge atribuțiile lui.

Articolul 6. Condițiile de eligibilitate

(1) Funcția de avocat al poporului poate fi deținută de persoana care corespunde următoarelor cerințe minime:

- a) este cetățean al Republicii Moldova;
- b) are capacitate deplină de exercițiu;
- c) deține diplomă de licență sau echivalentul acesteia;
- d) are o vechime în muncă în domeniul juridic de cel puțin 5 ani și o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului;
- e) se bucură de o reputație ireproșabilă;
- f) cunoaște limba de stat.

(2) Nu poate candida la funcția de Avocat al poporului persoana care:

- a) are antecedente penale, inclusiv stinse, pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere;
- b) a fost concediată din motive compromițătoare sau a fost eliberată, din aceleași motive, din funcțiile deținute anterior.

Articolul 7. Selectarea candidaților la funcția de Avocat al poporului

(1) Pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al poporului, se instituie o comisie parlamentară specială din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și Comisiei juridice, numiri și imunități. Comisia parlamentară specială organizează concursul public de selectare a candidaților la funcția de Avocat al poporului conform regulamentului aprobat de aceasta.

(2) Informația despre organizarea și desfășurarea concursului, cerințele față de candidați și actele necesare care urmează a fi prezentate se plasează pe pagina web a Parlamentului și în mijloacele de informare în masă cu cel puțin 20 de zile înainte de data desfășurării concursului.

(3) Procedura de organizare și desfășurare a concursului se bazează pe următoarele principii:

- a) competiția deschisă, prin asigurarea accesului liber de participare la concurs a oricărei persoane care întrunește condițiile stabilite de lege;
- b) asigurarea transparenței, prin punerea la dispoziția tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la modul de desfășurare a concursului;
- c) tratamentul egal, prin aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor de selectare și a condițiilor de desfășurare a concursului în raport cu toți candidații.

(4) CV-urile candidaților care doresc să participe la concurs se plasează pe pagina web a Parlamentului pentru consultarea publicului.

(5) Concursul se consideră valabil dacă la el participă cel puțin doi candidați. În cazul în care nu au fost depuse suficiente solicitări pentru

participare la concurs sau candidații nu întrunesc cerințele minime stabilite de prezenta lege, se anunță un concurs repetat, care se organizează în termen de 30 de zile. Concursul repetat se consideră valabil dacă la el participă cel puțin 1 candidat.

(6) Comisia parlamentară specială organizează dezbateri publice cu participarea obligatorie a reprezentanților societății civile și a candidaților care întrunesc cerințele stabilite de prezenta lege. Informația cu privire la organizarea dezbaterilor se plasează pe pagina web a Parlamentului cu cel puțin 5 zile înainte de desfășurarea evenimentului.

(7) Concursul pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al poporului se organizează cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea mandatului Avocatului poporului în exercițiu.

(8) Informația privind rezultatele concursului se publică în mijloacele de informare în masă și se plasează pe pagina web a Parlamentului.

(9) Procedura de selectare și alegere a Avocatului poporului se stabilește prin lege.

Articolul 8. Procedura de numire în funcție

(1) În urma desfășurării concursului, Comisia parlamentară specială selectează toți candidații care corespund condițiilor de eligibilitate, pe care îi prezintă în Plenul Parlamentului. Pentru fiecare candidat se întocmește un aviz argumentat.

(2) Se numește în funcția de Avocat al poporului candidatul care a obținut votul majorității deputaților aleși sau cel care a întrunit numărul mai mare, în cazul în care mai mult de un candidat a obținut votul majorității deputaților aleși.

(3) În cazul în care nu s-a întrunit numărul necesar de voturi, candidaturile se prezintă repetat.

Articolul 9. Jurământul Avocatului poporului

(1) La intrarea în funcție, Avocatul poporului depune în plenul Parlamentului următorul jurământ:

„Jur să apăr drepturile și libertățile omului, să îndeplinesc cu bună-credință și imparțialitate atribuțiile de Avocat al poporului, călăuzindu-mă de Constituția Republicii Moldova, legile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, de principiile legalității, egalității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului după cum îmi dictează conștiința”.

(2) Mandatul Avocatului poporului începe din momentul depunerii jurământului.

Articolul 10. Incompatibilități la exercitarea funcției

(1) Funcția Avocatului poporului este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație.

(2) Avocatul poporului nu are dreptul să desfășoare activitate politică sau să fie membru al vreunui partid politic.

(3) În decurs de 15 zile de la data depunerii jurământului, Avocatul poporului este obligat să înceteze orice activitate incompatibilă cu statutul său și să întrerupă apartenența sa la oricare partid politic.

Articolul 11. Drepturile Avocatul poporului

(1) În exercitarea mandatului său, Avocatul poporului are dreptul:

a) să fie primit în audiență de către Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului, Prim-ministru și în afara orelor de audiență;

b) să fie primit imediat și fără nici o formă de obstrucțiune sau întârziere în audiență de către conducătorii și alte persoane cu funcții de răspundere ale autorităților publice, instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor, inspectoratelor de poliție și locurilor de detenție din cadrul acestora, instituțiilor penitenciare, izolatoarelor de urmărire penală, unităților militare, centrelor de plasament al migranților sau al solicitanților de azil, instituțiilor care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, instituțiilor speciale de învățământ și de reeducare sau instituțiilor curative și de reeducare a minorilor și ale altor instituții similare;

c) să asiste și să ia cuvântul la ședințele Parlamentului, Guvernului, Curții Constituționale, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor;

d) să prezinte Parlamentului sau Guvernului recomandări în vederea perfecționării legislației în domeniul asigurării drepturilor și libertăților omului;

e) să verifice respectarea și exercitarea conformă de către autoritățile publice, organizațiile și întreprinderile, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, organizațiile necomerciale, persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a competențelor sale privind respectarea drepturilor și libertăților omului;

f) să reprezinte persoanele sau grupurile de persoane în fața autorităților publice și instanțelor de judecată în cazurile complexe ce țin de drepturile omului sau de interes public;

g) să acționeze din oficiu în cazurile stabilite de lege;

h) să aibă acces liber la toate autoritățile publice, să asiste la ședințele subdiviziunilor lor, inclusiv la ședințele organelor colegiale ale acestora;

i) să aibă acces liber și fără întârziere în instituții, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate, în organizații necomerciale, în inspectoratele de poliție și locurile de detenție din cadrul acestora, în instituțiile penitenciare, în izolatoarele de urmărire penală, în unitățile militare, în centrele de plasament al imigranților sau al solicitanților de azil, în instituțiile care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, în instituțiile speciale de învățământ și de reeducare sau în instituțiile curative și de reeducare a minorilor și în alte instituții similare;

j) să aibă acces nelimitat și imediat, în orice moment al zilei, în orice sector al locurilor de detenție la orice informație privind tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate;

k) să solicite și să primească de la autoritățile publice, de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile informațiile, documentele și materialele necesare pentru exercitarea atribuțiilor, inclusiv informațiile oficiale cu accesibilitate limitată și informațiile atribuite la secret de stat în condițiile legii;

l) să invite pentru audieri și să primească de la persoanele cu funcții de răspundere explicații și informația necesară pentru elucidarea circumstanțelor sesizării;

m) să solicite instituțiilor de stat competente efectuarea expertizei judiciare, a constatărilor tehnico-științifice și medico-legale și prezentarea raportului de expertiză sau a procesului-verbal privind imposibilitatea întocmirii unui asemenea raport;

n) să aibă întrevederi nelimitate și convorbiri confidențiale, fără martori, iar în caz de necesitate, prin intermediul traducătorului, cu persoana aflată în locurile specificate la lit. b), precum și cu oricare altă persoană care, în opinia sa, ar putea oferi informații utile;

o) să solicite concluziile instituțiilor competente referitoare la respectarea drepturilor și libertăților omului în cazul în care informațiile ce constituie obiect al sesizării oferă suficiente temeiuri pentru a presupune lezarea drepturilor garantate de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

p) să facă publice rezultatele examinării sesizărilor privind încălcarea drepturilor și libertăților omului.

r) să colaboreze cu instituții și organizații internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor omului

(2) În sensul prezentei legi, noțiunea de *privare de libertate* se definește ca orice formă de plasare a persoanei într-un loc de detenție de stat sau privat, la ordinul oricărui organ judiciar, administrativ sau al altui organ, în calitate de pedeapsă, sancțiune, măsură procesuală de constrângere, măsură de siguranță, precum și ca rezultat al dependenței față de o îngrijire acordată sau în baza oricărui alt motiv, loc pe care persoana respectivă nu are dreptul să-l părăsească din proprie inițiativă.

Articolul 12. Obligațiile Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este obligat:

a) să respecte Constituția Republicii Moldova, legile și tratatele internaționale din domeniul drepturilor și libertăților omului, să-și exercite atribuțiile în conformitate cu prezenta lege;

b) să nu divulge secretul de stat și alte informații și date ocrotite de lege;

c) să nu divulge informațiile confidențiale, precum și datele cu caracter personal care i-au fost comunicate în cadrul activității sale, decît cu consimțămîntul persoanei la care acestea se referă;

d) să se abțină de la orice acțiuni neconforme cu statutul pe care îl deține.

(2) La numirea în funcție și ulterior în fiecare an, Avocatul poporului este obligat să depună, în condițiile legii, declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale.

Articolul 13. Protecția de stat și garanțiile sociale

(1) Avocatul poporului, membrii familiei lui și averea lor se află sub protecția statului. La cererea Avocatului poporului, organele afacerilor interne sînt obligate să ia măsurile de rigoare pentru asigurarea securității lui și a membrilor familiei sale, precum și a integrității bunurilor acestora.

(2) Viața și sănătatea Avocatului poporului sînt supuse asigurării de stat obligatorii de la bugetul de stat, în sumă egală cu suma mijloacelor lui bănești de întreținere pe 15 ani.

(3) Prejudiciul material cauzat în legătură cu activitatea de serviciu a Avocatului poporului prin deteriorarea sau nimicirea bunurilor acestuia sau bunurilor membrilor familiei lui se repară integral din bugetul de stat.

(4) Salarizarea Avocatului poporului se realizează în condițiile și în modul stabilit de legislație.

(5) Avocatul poporului beneficiază de garanțiile sociale stabilite în Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Articolul 14. Încetarea mandatului Avocatului poporului

(1) Mandatul Avocatului poporului încetează în caz de:

- a) demisie;
- b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
- c) revocare;
- d) incompatibilitate;
- e) imposibilitate de a-și îndeplini atribuțiile mai mult de 4 luni consecutive din cauza stării de sănătate, confirmată prin certificat medical;
- f) pronunțarea unei sentințe irevocabile de condamnare;
- g) deces.

(2) Temeiurile prevăzute în alin. (1) lit. a)-b) și lit. d)-g) se constată în ședința plenară a Parlamentului, în baza raportului Comisiei drepturile omului și relații interetnice, prin adoptarea unei hotărîri în care se ia act de apariția cauzei ce determină încetarea mandatului.

(3) Revocarea din funcție a Avocatului poporului poate fi înaintată de cel puțin 1/3 din deputați. Hotărîrea privind revocarea din funcție, se adoptă cu votul a 2/3 din deputați în baza raportului Comisiei parlamentare speciale din membri

ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și Comisiei juridice, numiri și imunități.

(4) Pot constitui temeiuri pentru revocarea Avocatului poporului:

- a) acțiunile neconforme cu statutul de Avocat al poporului;
- b) încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constatată printr-o decizie definitivă;
- c) divulgarea informațiilor confidențiale și a datelor cu caracter personal care i-au fost comunicate în cadrul activității sale, fără consimțământul persoanei la care acestea se referă;
- d) divulgarea secretului de stat și a altor informații și date ocrotite de lege.

Capitolul III. ADJUNCȚII AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 15. Adjuncții Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este asistat în activitatea sa de doi adjuncți, unul dintre care este specializat în protecția drepturilor copilului (în continuare – adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului), iar atribuțiile celui alt adjunct sînt determinate de Avocatul poporului.

(2) Adjuncții Avocatului poporului exercită funcție de demnitate publică și dispun de drepturile și obligațiile prevăzute în prezenta lege.

(3) Poate fi adjunct al Avocatului poporului persoana care întrunește condițiile prevăzute în art. 6.

(4) Adjuncții Avocatului poporului sînt numiți în funcție de către Parlament cu votul majorității deputaților prezenți, la propunerea Avocatului poporului, în urma desfășurării unui concurs.

(5) Concursul este organizat de către Avocatul poporului, cu respectarea prevederilor art.7, alin. (2)-(4) și (8). Avocatul poporului selectează candidații care corespund condițiilor de eligibilitate și îi prezintă Plenului Parlamentului.

(6) Activitatea adjuncților Avocatului poporului încetează în condițiile art.14. Revocarea din funcție a adjuncților se adoptă de Parlament la inițiativa Avocatului poporului.

(7) Adjuncții Avocatului poporului se numesc în funcție pe durata mandatului Avocatului poporului, în cel mult două luni de la numirea Avocatului poporului.

(8) Adjuncții Avocatului poporului se bucură de protecție de stat și garanții sociale în conformitate cu prevederile art.13.

(9) Adjuncții Avocatului poporului poartă răspundere personală pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a atribuțiilor ce le revin.

Articolul 16. Atribuțiile adjunctului Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copiilor

(1) Adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită exclusiv atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice, de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

(2) Adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului oferă protecție și asistență copilului la cererea acestuia, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali. Copilul este anunțat despre rezultatul examinării cererii în formă corespunzătoare maturității sale intelectuale și mintale.

(3) În vederea asigurării respectării drepturilor și libertăților copilului, adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului este în drept să acționeze din proprie inițiativă pentru a asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali.

(4) În exercitarea mandatului adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului cooperează cu orice persoană, organizație necomercială sau instituție și autoritate publică cu activitate în domeniu.

(5) Adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului decide asupra sesizărilor privind încălcarea drepturilor sau libertăților copiilor.

(6) În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, avocatul poporului pentru protecția drepturilor copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.

(7) În activitatea sa adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului este asistat de o subdiviziune specializată din cadrul Oficiului Avocatului poporului.

Capitolul IV. MODUL DE EXERCITARE A ATRIBUȚIILOR AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 17. Atribuțiile Avocatului poporului

În exercitarea mandatului, Avocatul poporului îndeplinește următoarele atribuții:

a) recepționează și examinează sesizările persoanelor cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului și remite, în termenele stabilite, un răspuns în scris petiționarului în privința sesizării depuse;

b) prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului;

- c) contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și petiționari;
- d) contribuie la perfecționarea legislației în domeniul drepturilor omului;
- e) prezintă propuneri și recomandări de ratificare sau aderare la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor și libertăților omului și acordă suport metodologic pentru asigurarea implementării lor;
- f) înaintează sesizări către Curtea Constituțională și înaintează acțiuni în instanțele judecătorești competente;
- g) promovează drepturile omului în societate;
- h) îndeplinește și alte atribuții în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 18. Competența de examinare a sesizărilor

(1) Avocatul poporului examinează sesizările cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor care locuiesc permanent, se află ori s-au aflat temporar pe teritoriul țării (denumiți în continuare petiționari), ale căror drepturi și libertăți se presupune că au fost încălcate de Republica Moldova.

(2) Avocatul poporului nu substituie prin competențele sale organele de drept și instanțele judecătorești.

(3) Avocatul poporului examinează sesizările privind deciziile sau acțiunile (inacțiunile) autorităților publice, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate, organizațiilor necomerciale și persoanelor cu funcții de răspundere de toate nivelurile care, conform opiniei petiționarului, au încălcat drepturile și libertățile sale.

Articolul 19. Condițiile sesizării Avocatului poporului

(1) Sesizarea adresată Avocatului poporului se depune pînă la expirarea unui an din ziua încălcării presupuse a drepturilor sau libertăților petiționarului sau din ziua cînd petiționarul a aflat despre presupusa încălcare.

(2) Sesizările sînt prezentate Avocatului poporului în scris, personal sau prin poștă, fax, e-mail sau alt mijloc de comunicare.

(3) Sesizarea adresată Avocatului poporului din partea unei persoane aflate în detenție nu se supune controlului de către administrația respectivului loc de detenție și se expediază destinatarului în decurs de 24 de ore.

(4) Sesizările adresate Avocatului poporului sînt scutite de taxa de stat.

(5) Sesizarea adresată Avocatului poporului poate fi depusă și verbal.

Articolul 20. Conținutul sesizării

(1) În sesizarea adresată Avocatului poporului se indică:

- a) numele, prenumele și adresa petiționarului;
- b) semnătura petiționarului;
- c) data întocmirii;
- d) descrierea succintă a circumstanțelor cauzei;

e) autoritatea sau persoana cu funcții de răspundere în urma acțiunilor sau inacțiunilor căreia a avut loc încălcarea drepturilor sau libertăților, în cazul în care se cunoaște.

(2) În cazul în care motivele invocate în sesizare au constituit obiect al examinării de către alte autorități, la sesizarea adresată Avocatului poporului se anexează și copiile de pe răspunsurile respectivelor autorități.

(3) Dacă sesizarea nu corespunde cerințelor specificate în alin. (1), ea se restituie fără examinare.

Articolul 21. Primirea spre examinare a sesizărilor

(1) După recepționarea sesizării, Avocatul poporului este în drept:

a) să accepte sesizarea spre examinare;

b) să restituie sesizarea fără examinare, explicînd petiționarului procedura pe care acesta este în drept să o folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile;

c) să remită sesizarea organelor competente pentru a fi examinată în conformitate cu prevederile legislației cu privire la petiționare.

(2) În termen de 30 de zile de la data recepționării sesizării, Avocatul poporului înștiințează petiționarul despre decizia adoptată. În cazul în care sesizarea este restituită fără examinare, se indică în mod obligatoriu motivele restituirii.

(3) Decizia de restituire a sesizării nu poate fi atacată. Sesizarea repetată poate fi depusă după înlăturarea cauzelor care au servit drept temei pentru restituire.

(4) Sesizarea repetată în privința aceluiași persoane și fapte se acceptă spre examinare numai în cazul apariției unor circumstanțe noi.

Articolul 22. Sesizarea din oficiu a Avocatului poporului

(1) În cazul în care există informații privind încălcarea în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului, în cazurile de o importanță socială deosebită sau în cazul în care este necesară apărarea intereselor unor persoane ce nu pot folosi de sine stătător mijloacele juridice de apărare, Avocatul poporului este în drept să acționeze din proprie inițiativă.

(2) În cazul în care se constată încălcări în masă sau grave ale drepturilor și libertăților omului, Avocatul poporului are dreptul să prezinte rapoarte speciale la ședințele Parlamentului, precum și să propună instituirea unor comisii speciale care să cerceteze aceste fapte.

Articolul 23. Modul de examinare a sesizărilor

(1) La examinarea sesizărilor Avocatul poporului este în drept să solicite concursul autorităților și persoanelor cu funcții de răspundere în vederea organizării controlului circumstanțelor care urmează a fi elucidate în scopul verificării faptelor expuse în sesizare. Controlul nu poate fi încredințat autorității

sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii sau acțiuni (inacțiuni) sînt contestate.

(2) Persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile sînt obligate să prezinte Avocatului poporului materialele, documentele și informațiile solicitate în legătură cu exercitarea atribuțiilor acestuia, în cel mult 10 zile de la data solicitării, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen.

(3) Avocatul poporului depune toată diligența pentru a soluționa sesizările prin concilierea părților și căutarea unei soluții reciproc acceptabile. Concilierea poate avea loc la orice etapă de examinare a sesizării și, la solicitarea părților, se poate finaliza prin semnarea unui acord de conciliere. Concilierea părților constituie temei pentru încetarea procesului de examinare a sesizării.

(4) Dacă, în urma examinării sesizării, s-a constatat că faptele expuse în ea nu s-au adevărit și drepturile sau libertățile petiționarului nu au fost încălcate, avocatul poporului ia o decizie argumentată privind încetarea examinării sesizării.

(5) Decizia de a înceta examinarea sesizării nu poate fi atacată.

Articolul 24. Recomandările Avocatului poporului

(1) În situațiile în care se constată încălcări ale drepturilor sau libertăților petiționarului, Avocatul poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii sau acțiuni (inacțiuni), după părerea sa, încalcă drepturile și libertățile omului un aviz care va conține recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturile încălcate a petiționarului.

(2) În activitatea sa de prevenire a torturii și a altor tratamente inumane sau degradante, Avocatul poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere corespunzătoare recomandările sale în vederea ameliorării comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție și a prevenirii torturii.

(3) Autoritatea sau persoana cu funcție de răspundere care a primit avizul este obligată să-l examineze în termen de o lună și să comunice în scris Avocatului poporului despre măsurile luate în vederea remedierii situației.

(4) În cazul în care Avocatul poporului nu este de acord cu măsurile întreprinse, este în drept să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru luarea măsurilor corespunzătoare în vederea executării recomandărilor cuprinse în avizul său și/sau să informeze opinia publică.

Articolul 25. Acțiunile procesuale ale Avocatului poporului

(1) În baza rezultatelor examinării sesizării, Avocatul poporului este în drept:

a) să adreseze în instanța de judecată o cerere în apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți fundamentale au fost încălcate;

b) să intervină pe lângă autoritățile competente cu un demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare sau penale în privința persoanei cu funcție de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului;

c) să sesizeze procurorul referitor la săvârșirea contravenției prevăzute în art. 320 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008;

d) să sesizeze persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile asupra cazurilor de neglijență în serviciu, de încălcare a eticii de serviciu, de tergiversare și birocratism.

(2) Avocatul poporului este în drept să înainteze o acțiune în instanța de judecată în legătură cu faptele depistate de încălcare în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului pe care le-a depistat. Cererea de chemare în judecată depusă de Avocatul poporului este scutită de taxa de stat.

(3) Avocatul poporului poate interveni în proces pentru a depune concluzii în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor.

Articolul 26. Sesizarea Curții Constituționale

Avocatul poporului are dreptul să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 27. Perfecționarea legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului

În scopul perfecționării legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului, Avocatul poporului:

a) poate prezenta subiecților cu drept de inițiativă legislativă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în vederea eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului;

b) poate să expună opinia asupra proiectelor de acte normative care vizează direct sau indirect drepturile și libertățile omului;

c) poate să expună opinia asupra compatibilității legislației cu instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor omului.

Articolul 28. Promovarea drepturilor omului

(1) Avocatul poporului desfășoară activități de promovare a drepturilor omului prin:

a) sensibilizarea societății în vederea respectării drepturilor și libertăților omului prin intermediul mass-media și altor mijloace disponibile;

b) mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților omului;

c) familiarizarea cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului;

d) contribuirea la consolidarea educației în domeniul drepturilor și libertăților omului și participarea la elaborarea programelor educaționale formale și nonformale;

e) elaborarea și diseminarea materialelor informative despre drepturile și libertățile omului;

f) alte mecanisme și mijloace permise de lege.

(2) Avocatul poporului colaborează cu organizațiile necomerciale naționale și internaționale din domeniul apărării a drepturilor omului, precum și cu mass-media.

Articolul 29. Raportarea privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului

(1) Pînă la data de 15 martie a fiecărui an, Avocatul poporului înaintează Parlamentului Raportul despre respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent, care este publicat pe pagina web a Oficiului Avocatului poporului. Raportul obligatoriu va conține un capitol consacrat situației privind respectarea drepturilor copilului și un capitol privind prevenirea torturii.

(2) Raportul se prezintă Parlamentului de către Avocatul poporului și este audiat în plen în termen de pînă la 2 luni de la data înaintării. Avocatului poporului i se pot adresa întrebări referitoare la activitatea acestuia sau la raportul prezentat. În urma audierii raportului, Parlamentul adoptă o hotărîre.

(3) Comisia parlamentară drepturile omului și relațiile interetnice prezintă informația despre activitatea Avocatului poporului anterior ședinței plenare în care urmează a fi examinat Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent.

(4) Raportul anual se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe site-ul Avocatului poporului și pe site-ul Parlamentului.

(5) Avocatul poporului poate întocmi și prezenta public rapoarte tematice privind respectarea drepturilor și libertăților omului.

(6) Avocatul poporului poate participa la întocmirea rapoartelor privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova ce urmează a fi prezentate instituțiilor și organizațiilor internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor omului.

Capitolul V.

MECANISMUL NAȚIONAL DE PREVENIRE A TORTURII

Articolul 30. Consiliul pentru prevenirea torturii

(1) În scopul asigurării protecției persoanelor împotriva torturii și a altor tratamente inumane sau degradante, pe lîngă Oficiul Avocatului poporului se

crează, pe lângă Oficiul Avocatului Poporului un Consiliu pentru prevenirea torturii (denumit în continuare Consiliu), în calitate de mecanism național de prevenire a torturii.

(2) Consiliul își desfășoară activitatea în baza principiilor independenței, imparțialității, obiectivității și confidențialității.

(3) În exercitarea atribuțiilor, membrii Consiliului se bucură de garanțiile de independență și inviolabilitate stabilite pentru avocatul poporului.

(4) Modul de funcționare a Consiliului este reglementat în Regulamentul său de activitate, aprobat de Consiliu, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 31. Atribuțiile, drepturile și obligațiile Consiliului

(1) În exercitarea funcției de prevenire a torturii, Consiliul îndeplinește următoarele atribuții de bază:

a) examinează regulat tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate, pentru a consolida protecția lor împotriva torturii și relelor tratamente;

b) propune recomandări autorităților pentru îmbunătățirea tratamentului și condițiilor de detenție a persoanelor private de libertate și de a preveni tortura și alte forme de rele tratamente, luând în considerare normele corespunzătoare ale dreptului internațional și standardele internaționale în domeniul drepturilor omului;

c) prezintă autorităților propuneri de perfecționare a legislației în vigoare ce vizează domeniul de competență;

d) formulează propuneri de buget privind resursele financiare necesare desfășurării activității sale;

e) informează publicul cu privire la activitatea Consiliului, inclusiv prin participarea la emisiunile radio și TV, la mese rotunde, seminare, conferințe etc. Informarea publicului va purta un caracter general, respectând datele cu caracter personal sau informațiilor specificate în art. 11 alin. (1) lit. j) și l).

(2) Membrii Consiliului efectuează vizite periodice sau inopinate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

(3) Vizitele efectuate de Consiliu poartă un caracter preventiv și sunt neanunțate. Consiliul poate decide să anunțe autoritățile referitor la vizite dacă prin aceasta scopul vizitei ar putea fi atins într-un mod mai eficient. Decizia trebuie motivată și poartă un Caracter de uz intern.

(4) Pentru exercitarea independentă a funcției de prevenire a torturii, membrii consiliului dispun de:

a) drepturile prevăzute în art. 11 alin. (1) lit. h)-p);

b) dreptul de a-și expune opinia separată asupra rapoartelor întocmite în urma vizitelor efectuate în locurile de detenție și asupra deciziilor Consiliului;

c) dreptul de a colabora, de a transmite informații și de a se întruni cu Sub-comitetul ONU pentru Prevenirea Torturii și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii în vederea îndeplinirii misiunii acestora;

d) dreptul la acces neînsoțit și fără impedimente la toate sectoarele din cadrul tuturor locurilor de privare de libertate a persoanelor, fără notificare prealabilă. Aceasta include posibilitatea de examinare, la cerere, a registrelor ce țin de detenție, inclusiv a registrelor medicale, luînd în considerare drepturile persoanelor interesate;

e) dreptul să solicite organelor competente intentarea procedurii disciplinare împotriva colaboratorilor care împiedică accesul liber al persoanelor care realizează vizite la locurile de privare de libertate a persoanelor sau împiedică în orice alt mod îndeplinirea funcțiilor lor.

(5) Membrii Consiliului nu au dreptul să dezvăluie informații confidențiale și date cu caracter personal despre o persoană privată de libertate fără acordul acesteia, în situația în care informațiile au fost obținute în cadrul vizitelor preventive.

(6) Toate autoritățile și instituțiile publice sînt obligate să colaboreze cu Consiliul și, în limitele competențelor, să îi acorde asistență în exercitarea atribuțiilor.

(7) Se interzice ordonarea, aplicarea, permiterea sau tolerarea oricărui tip de sancțiune, precum și prejudicierea în alt mod a unei persoane sau organizații pentru Comunicarea oricărei informații, veridice sau false, membrilor Consiliului și altor persoane care îi însoțesc în exercitarea funcției de prevenire a aplicării torturii sau a altor tratamente ori pedepse crude, inumane ori degradante.

Articolul 32. Membrii Consiliului

(1) Din componența Consiliului fac parte 9 membri. Avocatul poporului și adjuncții acestuia sînt membri de drept. Ceilalți membri sînt propuși de societatea civilă, selectați pe bază de concurs și numiți în funcție de către Comisia drepturilor omului și relații interetnice a Parlamentului, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2)-(6) și art. 34 din prezenta lege.

(2) Președintele este ales cu votul majorității membrilor Consiliului, din rîndul acestora.

(3) Membrii sînt selectați respectînd echilibrul de gen și reprezentarea adecvată a grupurilor etnice și minoritare din țară.

(4) Mandatul membrului Consiliului este de 5 ani și nu poate fi reînnoit.

(5) Membrii Consiliului dispun de legitimație de serviciu, eliberată conform procedurii stabilite de regulament.

Articolul 33. Atribuțiile președintelui Consiliului

În exercitarea funcției, președintele Consiliului îndeplinește următoarele atribuții principale:

a) conduce și organizează activitatea Consiliului;

- b) reprezintă Consiliul în relațiile cu alte autorități și instituții publice, cu persoane fizice sau juridice;
- c) stabilește data și ora desfășurării ședințelor după consultarea membrilor Consiliului;
- d) semnează actele Consiliului.

Articolul 34. Condiții de eligibilitate pentru funcția de membru al Consiliului

Poate fi membru al Consiliului persoana care:

- a) are studii superioare în drept, medicină, psihologie, pedagogie, asistență socială sau în alt domeniu relevant mandatului mecanismului național de prevenire a torturii;
- b) posedă o experiență de muncă de cel puțin 3 ani, inclusiv în domeniul drepturilor omului;
- c) nu are antecedente penale;
- d) nu deține funcție publică și/sau nu este membru al organului legislativ sau membru al vreunui partid politic;
- e) nu deține și nu a deținut funcții în cadrul organelor de drept.

Articolul 35. Încetarea mandatului de membru al Consiliului

(1) Calitatea de membru al Consiliului încetează la expirarea mandatului, ca urmare a depunerii cererii, revocării, în caz de deces sau în cazul nerespectării condițiilor prevăzute în art. 34 lit.b)-g).

(2) Membrul Consiliului poate fi revocat printr-o hotărâre a Comisiei drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, în cazul neîndeplinirii condițiilor de eligibilitate pentru funcția de membru al Consiliului, în circumstanțe care exclud posibilitatea executării mandatului sau la cererea Consiliului, adoptată cu votul majorității membrilor aleși, în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a atribuțiilor. Cererea Consiliului privind revocarea membrului poate fi contestată la Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului.

(3) În cazul vacanței mandatului de membru al Consiliului se organizează un nou concurs pentru selectarea candidaților, în condițiile art. 32 alin.(1). Noul membru al Consiliului este desemnat pentru un nou mandat.

Articolul 36. Asigurarea activității Consiliului

(1) În activitatea sa Consiliul este asistat de o direcție specializată din cadrul Oficiului Avocatului poporului.

(2) Resursele necesare pentru realizarea atribuțiilor Consiliul se includ într-o linie bugetară separată, parte integrantă a bugetului Oficiului.

(3) Membrii Consiliului, cu excepția membrilor de drept, au dreptul la o remunerație în mărime de 10% din salariul mediu lunar pe economie pentru fiecare zi în care au efectuat vizite preventive în locurile de detenție sau au

participat la ședințe. Condițiile, precum și modul efectuării acestor alocații se stabilesc în regulamentul de activitate a Consiliului.

Articolul 37. Ședințele Consiliului

(1) Consiliul se convoacă în ședințe o dată pe lună. La cererea președintelui sau a cel puțin 3 membri, Consiliul se convoacă în ședințe extraordinare.

(2) Ședința Consiliului este prezidată de președinte, iar cazul absenței acestuia, de un membru desemnat de președinte sau, după caz, de un membru ales la ședință.

(3) Ședința Consiliului este deliberativă dacă la ea sînt prezenți cel puțin 6 membri.

(4) Hotărârile Consiliului se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți la ședință, se semnează de către președintele și secretarul ședinței și se publică pe pagina web a Consiliului și a Oficiului Avocatului poporului.

Articolul 38. Vizitele în locurile de detenție

(1) Membrii Consiliului efectuează periodic vizite în locurile de detenție, în baza unui plan anual de vizite aprobat la ședința Consiliului. Membrii Consiliului pot efectua vizite în locurile de detenție și în baza informațiilor primite.

(2) La efectuarea fiecărei vizite participă cel puțin doi membri ai Consiliului. Dacă obiectivul cazului o cere, Consiliul poate atrage ad hoc angajați ai Oficiului avocatului poporului sau experți independenți.

(3) În urma fiecărei vizite, membrii Consiliului care au efectuat vizita întocmesc un raport care cuprinde observațiile și recomandările făcute autorităților.

(4) Rapoartele referitor la vizite sînt aprobate de Consiliu și, în termen de cel mult 30 de zile după efectuarea vizitei, se remit autorităților vizitate. În circumstanțe excepționale, perioada de 30 de zile poate fi extinsă pentru încă 30 de zile printr-o decizie a Consiliului.

(5) În termen de 30 de zile, autoritățile remit răspunsul privind măsurile întreprinse referitor la recomandările și observațiile care se conțin în raport, termenele specifice pentru acțiunile ulterioare sau cauzele justificative pentru neimplementarea anumitor recomandări.

(6) În cazuri urgente, raportul se remite autorităților vizate în termen de 3 zile. Autoritățile remit răspunsul în termen de 3 zile, specificînd toate măsurile care au fost întreprinse pentru remedierea situației.

(7) Dacă autoritatea vizată nu remite răspunsul în termenul stabilit sau nu întreprinde măsurile necesare pentru a remedia situația, Președintele Consiliului informează despre acest fapt autoritatea ierarhic superioară.

(8) Președintele Consiliului face publice, în mod periodic, rapoartele întocmite în urma vizitelor în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, precum și răspunsurile autorităților corespunzătoare.

(9) Rapoartele referitor la vizitele efectuate se publică pe pagina web a Oficiului avocatului poporului și Consiliului, împreună cu răspunsul primit din partea autorităților sau, după caz, cu mențiunea neprezentării răspunsului de către respectiva autoritate.

(10) Consiliul publică raportul anual de activitate, parte componentă a raportului anual al Avocatului poporului care se prezintă Parlamentului, pe pagina web a Consiliului, a Oficiului Avocatului poporului și în alte mijloace mass-media.

Capitolul VI.

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 39. Oficiul Avocatului poporului

(1) Oficiul Avocatului poporului (denumit în continuare Oficiu) este autoritatea publică care acordă Avocatului poporului asistență organizatorică, juridică, informațională și tehnică în vederea exercitării de către acesta a atribuțiilor sale.

(2) Oficiul are statut de persoană juridică, dispune de ștampilă și formulare ce au imprimare denumirea acestuia și imaginea Stemei de Stat.

(3) Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului și efectivul-limită de personal se aprobă de Parlament.

(4) Structura organizatorică, statul de personal și schema de încadrare ale Oficiului se aprobă de către Avocatul poporului.

(5) În scopul acordării asistenței consultative Avocatului poporului, în cadrul Oficiului pot fi angajați experți sau pot fi create consilii de experți care dispun de experiență în domeniul protecției drepturilor și libertăților omului și alte domenii conexe. Regulamentele de activitate a consiliilor de experți se aprobă de către Avocatul poporului.

(6) Sediul permanent al Oficiului se află în municipiul Chișinău.

Articolul 40. Secretarul general

(1) Secretarul general conduce activitatea organizatorică și administrativă a Oficiului. Atribuțiile Secretarului general sînt reglementate în Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului poporului

(2) Poate fi numită în funcția de Secretar general persoana care are diplomă de licență sau echivalentul acesteia în drept, economie, administrație publică sau management, fie echivalentul acestora, are o vechime în muncă de cel puțin 5 ani în unul dintre domeniile respective și nu are antecedente penale.

(3) Secretarul general se numește în funcție de Avocatul poporului în urma unui concurs public și are statut de funcționar public. Eliberarea Secretarului

general din funcție, aplicarea măsurilor de stimulare și sancționare se realizează de către Avocatul poporului.

Articolul 41. Personalul Oficiului Avocatului poporului

(1) În activitatea sa Avocatul poporului poate fi asistat de personal încadrat în propriul cabinet, conform prevederilor Legii nr. 80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

(2) Personalul Oficiului este compus din funcționari publici și personal contractual de deservire tehnică.

(3) Personalul Oficiului nu poate fi persecutat sau tras la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Articolul 42. Asigurarea financiară a Oficiului

(1) Oficiul dispune de buget propriu, care face parte din bugetul de stat.

(2) Costurile activității Oficiului și planificarea bugetului anual se estimează pentru cel puțin 2 ani ulteriori.

(3) Bugetul Oficiului se aprobă de Parlament, la propunerea Avocatului poporului. Reducerea cheltuielilor aprobate ce țin de activitatea Oficiului se admite numai printr-o hotărâre a Parlamentului.

(4) Parlamentul remite Guvernului bugetul aprobat al Oficiului Avocatului poporului pentru includerea lui în proiectul legii bugetului de stat pentru anul bugetar următor.

(4) Parlamentul remite Guvernului bugetul aprobat al Oficiului Avocatului poporului pentru includerea lui în proiectul legii bugetului de stat pentru anul bugetar următor.

(5) Oficiul poate dispune și de alte surse financiare, neinterzise de lege.

Articolul 43. Reprezentanțele Oficiului

(1) În alte municipii și orașe pot fi create reprezentanțe ale Oficiului, ca subdiviziuni teritoriale. Reprezentanțele se creează și se lichidează prin decizia Avocatului poporului

(2) Sarcinile și atribuțiile reprezentanțelor Oficiului sînt reglementate în regulamentul aprobat de Avocatul poporului.

(3) La solicitare, reprezentanțele pot oferi suport membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii în cadrul vizitelor acestora în circumscripția în care activează.

Capitolul VII.

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 44

Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 octombrie 2013.

Articolul 45

Avocații parlamentari numiți conform procedurilor stabilite în Legea nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari vor exercita funcțiile pînă la expirarea mandatului. Avocații parlamentari al căror mandat nu va fi finalizat la intrarea în vigoare a prezentei legi și la alegerea Avocatului poporului își vor continua mandatul, avînd competențele stabilite de prezenta lege pentru adjuncții Avocatului poporului, cu păstrarea salariului de funcție în mărimea stabilită la data intrării în vigoare a prezentei legi. Sarcinile de lucru vor fi stabilite de Avocatul poporului.

Articolul 46

(1) Oficiul Avocatului poporului este succesorul de drepturi al Centrului pentru drepturile omului.

(2) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va asigura Oficiul Avocatului poporului cu un sediu nou.

Articolul 47

În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a legii:

a) Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului va organiza un concurs pentru selectarea candidaților și numirea membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii;

b) Guvernul va prezenta Parlamentului proiectul Regulamentului Oficiului Avocatului poporului și propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii cu privire la Avocatul poporului

1. Autorul proiectului, participanții la elaborarea acestuia

Proiectul Legii cu privire la Avocatul poporului a fost elaborat de către Ministerul Justiției în colaborare cu Grupul de lucru pentru elaborarea amendamentelor la cadrul legislativ privind activitatea Centrului pentru Drepturile Omului și a mecanismului național de prevenire a torturii, instituit prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 509 din 25 noiembrie 2011, în componența căruia au fost incluși reprezentanți ai CpDO, reprezentanți ai Ministerului Justiției, societății civile, experții internaționali, reprezentanți ONU și PNUD, reprezentantul Ministerului Finanțelor ș.a.

2. Temeiul inițierii procesului de elaborare

Temei pentru inițierea procesului de elaborare a proiectului de lege menționat a servit concluziile *Misiunii de evaluare a Subcomitetului de acreditare al Comitetului Internațional de Coordonare a instituțiilor naționale pentru drepturile omului din anul 2009*, conform cărora Centrul pentru Drepturile Omului din Republica Moldova a fost acreditat cu Statutul B, ceea ce dă dovadă de o plusvaloare exprimată prin recunoașterea instituției pe plan internațional. Concomitent, recomandările experților internaționali formulate în urma efectuării misiunii de evaluare a activității Centrului pentru Drepturile Omului din Republica Moldova se axează, în special, pe modificarea cadrului legal actual ce asigură funcționarea acestei instituții, operarea modificărilor la nivel de organizare, asigurare materială, alte aspecte funcționale. Un șir de recomandări privesc în special asigurarea funcționării Mecanismului național de prevenire a torturii.

Consolidarea capacităților Centrului pentru Drepturile Omului și ale instituției avocatului parlamentar este inclusă ca o direcție strategică distinsă în *Strategia de reformă a sectorului justiției*, aprobată prin Legea nr. 231 din 25.11.2011 și este dezvoltată în capitolul 6.2. din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012. Aceleași obiective le regăsim și în *Planul Național de acțiuni pentru Drepturile Omului pentru anii 2011-2014* (p.15).

De asemenea, la baza elaborării proiectului a stat studiul „*Instituția avocatului poporului în Republica Moldova: Realități și perspective*”, realizat în cadrul proiectului „Relațiile UE-Moldova – Monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului Estic”, care prezintă situația actuală a instituției Ombudsmanului în Republica Moldova, precum și recomandări și oportunități privind fortificarea independenței și eficienței instituției avocatului poporului.

Relevant este și Raportul de evaluare „Problemele actuale ale instituției Ombudsmanului în Republica Moldova” realizat de Dl. Marek Antoni Nowicki, fost Ombudsman internațional în Kosovo, în contextul implementării Programului comun al Consiliului Europei și Uniunii Europene „Pentru susținerea democrației în Republica Moldova”.

Toate aceste aprecieri, analize, studii, precum și concluziile *rapoartelor anuale ale Centrului pentru Drepturile Omului* din ultimii ani au servit temei pentru demararea procesului de elaborare a unui proiect de lege în care să se regăsească recomandările și propunerile formulate și care să corespundă necesităților acestei instituții.

3. Scopul și obiectivele urmărite prin adoptarea actului normativ

I. S-a subliniat necesitatea redenumirii „avocatului parlamentar” în „avocatul poporului” pentru a evita confuziile în rândul populației cu privire la rolul acestei instituții în apărarea drepturilor omului.

Sub aspect comparat, în diferite state, apărătorul drepturilor omului este definit diferit. Astfel, *Federația Rusă* numește institutul ombudsman-lui - responsabilul pentru drepturile omului, *România* – avocatul poporului, *Albania* – avocatul oamenilor, *Armenia* – apărătorul drepturilor omului, *Azerbaidjan* – comisarul pentru drepturile omului, *Polonia* – Comisarul pentru protecția drepturilor civile, *Croația* – apărător al drepturilor omului, *Cehia* – apărător public al drepturilor, *Estonia* – cancelarul de justiție, *Georgia* – apărător public, *Grecia* – avocatul cetățenilor, *Italia* – apărător civic, *statele scandinave* – ombudsman.

S-a considerat că formula optimă pentru exponentul funcției de apărător al drepturilor omului în Republica Moldova ar fi „*avocatul poporului*” (în continuare – AP). Această denumire va asigura nu doar *percepția corectă* a atribuțiilor pe care le realizează ombudsman-ul moldovean, dar și o *apropiere de cei care au nevoie* de o asemenea protecție. Menționăm că denumirea oferită a fost agreată de toți membrii grupului de lucru.

II. Modificarea procedurii de selectare și numire a AP, prin instituirea unor reguli cu privire la concursul de selectare a candidaților și a procedurii de numire în funcție. Succesul instituției depinde în mare măsură de abordarea adecvată a chestiunii ce ține de numirea AP în funcție și a procesului de selectare a candidaților.

Astfel, potrivit noilor reglementări, concursul de selectare va fi considerat valabil dacă se vor înscrie cel puțin doi candidați, iar candidatul ales de Parlament va trebui să acumuleze voturile majorității deputaților aleși, fapt ce garantează acordul politic indispensabil susținerii unui candidat. În plus, procedura de alegere se propune a fi una de maximă transparență, în condițiile în care CV-le candidaților urmează a fi afișate pe site-ul Parlamentului, iar dezbaterile cu participarea reprezentanților societății civile și a candidaților se propun a fi publice.

III. Prelungirea perioadei mandatului AP de la 5 la 7 ani, iar un avocat al poporului nu va putea deține două mandate consecutive. Un astfel de aranjament constituie o garanție crucială a independenței AP și va contribui la evitarea acuzațiilor că maniera de activitate și opiniile sau recomandările acestuia sunt dictate de eforturile de a câștiga favoarea politicianilor și de a asigura realegerea sa pentru un alt mandat.

IV. Reglementarea garanțiilor sociale ale avocatului poporului. Proiectul enumără expres garanțiile sociale ale avocatului poporului, care corespund celor stabilite pentru persoanele care dețin funcții de demnitate publică, suplimentate de garanțiile oferite unui judecător. Menirea acestora și asigurarea protecției de stat este de a oferi siguranță și stimul pentru activitatea AP. În plus, aceste elemente ar contribui la sporirea valorii față de această instituție pe fundalul altor instituții și organe de stat.

V. Consolidarea capacităților funcționale ale CpDOM, prin transformarea acestuia în Oficiul AP, administrat de către Secretarul General, care va fi responsabil de gestionarea mijloacelor bugetare, angajarea personalului, aprobarea statului de personal al Oficiului, aplicarea sancțiunilor disciplinare, alte funcții administrative, pe care le va exercita în

coordonare cu AP.

VI. Dezvoltarea prevederilor actuale referitoare la Mecanismul național de prevenire a torturii, prin definirea mai detaliată a atribuțiilor Consiliului pentru prevenirea torturii, stabilirea modului de constituire și componența acestui organ colegial, asigurarea finanțării prin linie bugetară separată, parte integrantă a bugetului Oficiului.

VII. Un aspect destul de important care prin sine reflectă esența modificărilor operate vizează organizarea internă a instituției ombudsmanului și anume instituirea unui singur avocat al poporului, avînd doi adjuncți, unul dintre care specializat în protecția drepturilor copilului. Deși la acest capitol au existat mai multe propuneri, Ministerul Justiției, în calitate de autor, susține anume această formulă.

Această idee a fost exprimată și de către experții internaționali (inclusiv de Dl. Marek Antoni Nowicki). Potrivit acestora, în statele care se confruntă cu o situație social-politică asemănătoare cu cea din Moldova, necesitatea de a consolida locul și rolul instituției ombudsmanului în cadrul societății și în raport cu autoritățile, precum și de a crea un instrument solid, adecvat pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale impune desemnarea unui singur, și nu a mai multor ombudsmani, precum e cazul la momentul actual. Această persoană trebuie să fie pregătită din punct de vedere profesional la cel mai înalt nivel posibil. Este în special important ca persoana deținătoare a acestui mandat să fie o figură importantă, cunoscută în general pentru integritatea și independența sa și pentru influența sa în domeniul ce ține de consultanță în drepturile omului. Doar astfel de persoană este capabilă să îndeplinească cu adevărat rolul "avocatului poporului" și să mențină o poziție solidă adecvată în raport cu autoritățile și instituțiile de stat responsabile pentru respectarea supremației legii și a drepturilor omului.

Modelul existent cu *mai mulți ombudsmani* în mod clar nu favorizează aceste condiții. Acesta poate fi *sursa opiniilor diferite sau a unui conflict fundamental în ce privește strategia operațională a instituției, programele, politica față de autorități și chiar valorile ce țin de evaluările acesteia*. Acest model ar putea de asemenea conduce la o diluare a responsabilității pentru rezultatele activității sale. Mai mult ca atât, acest model poate fi o sursă de confuzie în rândurile publicului general în ce privește înțelegerea rolului și importanței instituției ombudsmanului. Un alt rezultat ar fi "*personalizarea*" *acestei instituții* care este, după însăși natura sa, construită pe baza persoanei – ombudsman.

În plus, proiectul prevede că adjuncții avocatului poporului sunt numiți în funcție, la fel ca și AP, de către Parlament, la propunerea AP, prin urmare în privința acestora sunt aplicabile aceleași garanții ca și cele pentru AP.

VIII. Cît privește independența și imunitatea AP, care se impune a fi una din garanțiile cele mai importante ale acestei instituții, menționăm că actualele prevederi se propun a fi dezvoltate, prin menționarea expresă a faptului că AP nu poate fi persecutat sau tras la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului. În plus, se prevede ca urmărirea penală împotriva AP poate fi pornită doar de către Procurorul General, fapt ce adaugă o valoare suplimentară acestei instituții în raport cu celelalte instituții ale statului.

IX. Cu referire la aspectul independenței financiare față de Guvern menționăm, că noile prevederi garantează că Oficiul AP dispune de buget propriu, parte a bugetului de stat, care se aprobă de Parlament, iar toate reducerile de cheltuieli pot fi operate numai prin Hotărîre a

Parlamentului. Se propune ca mecanismul național de prevenire a torturii să aibă o linie bugetară separată în cadrul bugetului Oficiului AP, ceea ce corespunde angajamentelor asumate de Republica Moldova prin aderarea la instrumentele internaționale privind combaterea torturii, în special Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și altor tratamente crude, inumane sau degradante.

X. Un alt aspect al activității AP, care și-a găsit o reflectare mai aprofundată în proiect ține de **transparența rezultatelor activității acestei instituții**. Se propune ca raportul despre respectarea drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul precedent să fie prezentat personal de către AP, în termen de până la 2 luni din data înaintării acestuia Parlamentului, iar în urma audierilor să fie adoptată o hotărâre. Raportul urmează să conțină un capitol separat privind respectarea drepturilor copilului și un capitol ce vizează prevenirea torturii.

4. Experiența altor state și reglementările corespondente ale legislației comunitare

Prezentul proiect de lege a avut la bază Legea nr. 1349-XIII din 17.10.1997 cu privire la avocații parlamentari, scopul acestuia fiind îmbunătățirea și consolidarea instituției ombudsmanului în Republica Moldova. De menționat că existența unei instituții a ombudsmanului este iminentă fiecărui stat democratic. Studiul comparativ al legislației internaționale a demonstrat acest lucru, precum și faptul că fiecare țară are instituite propriile sisteme de activitate ale acestei instituții. Pentru comparație s-au studiat legile României, Bulgariei, Lituaniei, Germaniei, Georgiei, etc. (toate actele normative au fost examinate pe portalul <http://euro-ombudsman.org>).

5. Prezentarea succintă a concluziilor identificate în rapoartele de evaluare a instituției

Recomandările privind fortificarea independenței și eficienței instituției avocatului parlamentar, prezentate în studiul „Instituția avocatului parlamentar în Republica Moldova: Realități și perspective”, evidențiază următoarele aspecte:

A. Statutul juridic al avocatului poporului. Este necesar de a fortifica independența avocatului poporului pentru a consolida încrederea populației în transparența, independența și nesupunerea politică a avocatului poporului, calități care i-ar permite să acționeze și să se autosesizeze mult mai eficient decât cum o face în momentul de față:

- *Redenumirea instituției.*
- *Stabilirea criteriilor clare și transparente pentru accederea în funcție, concomitent stabilirea criteriilor de integritate.*
- *Stabilirea duratei mandatului pentru o perioadă de 7 ani.*
- *Numărul avocaților poporului:* un avocat care să aibă sub responsabilitatea sa materială protecția tuturor drepturilor omului.
- *Concurs public pentru ocuparea funcției de avocat al poporului și transparența în procesul de desemnare.* Modul de desemnare a avocatului poporului trebuie să se supună unor rigori de transparență și publicitate, astfel încât societatea să obțină un drept de vizibilitate mai mare atât asupra candidaturii propuse, cât și asupra întregului proces de desemnare. Pentru aceasta este nevoie de a institui un concurs public privind stabilirea unei liste de candidaturi publice.
- *Remunerare și garanții sociale.* Este necesară modificarea legislației la capitolul remunerării și asigurării garanțiilor sociale avocatului poporului la nivel comparabil cu cel al președintelui Curții Constituționale.
- *Forța juridică a recomandărilor avocatului poporului și poziția autorității vizate.*

- "Position paper" cu privire la activitatea administrației publice. Elaborarea unui raport anual cu privire la situația respectării drepturilor omului de către autoritățile publice prezentat Guvernului și autorităților.

- Raportarea către Parlament.

B. Centrul pentru Drepturile Omului :

- *Directorul CpDOM.* Este necesar ca atribuțiile de coordonare a activității administrativ-tehnice să fie delegate unei persoane terțe (secretar general, administrator, manager, etc.).

- *Statele de personal.* Este nevoie de a se mări numărul angajaților atât a CpDOM, cât și a reprezentanțelor pentru a asigura eficiența, calitatea și rapiditatea în activitatea acestora.

- *Statutul organizațional.* Este necesar de a modifica legislația astfel încât CpDOM să nu fie perceput ca o instituție separată de avocatul parlamentar, dar ca un Oficiu de asistență administrativ – funcțională al acestuia.

- *Buget.* Politica de formare a bugetului urmează a fi modificată pentru a permite atragerea granturilor directe din partea donatorilor străini pentru dezvoltarea anumitor domenii de activitate a CpDOM și a avocatului poporului. Este necesar de a se studia oportunitatea de adoptare în Parlament a bugetului în mod direct și de a lăsa la latitudinea CpDOM determinarea liniilor de buget, în funcție de planul de acțiuni pe care îl au pentru anul respectiv.

- *Salariul.* La moment colaboratorii sunt salariați în egală măsură ca specialiștii din sate și comune, ceea ce nu corespunde responsabilităților și volumului de muncă care este prevăzut pentru funcția de funcționar al CpDOM, este necesar ca salariul acestora să corespundă funcționarilor din parlament.

- *Consolidarea capacității reprezentanțelor.* Este necesară o asistență majoră și imediată: financiară, tehnico-administrativă, umană (mărirea numărului de personal), instruire a reprezentanțelor pentru că acestea nu dispun de capacitatea necesară pentru a face față volumului de lucru parvenit.

C. Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

- *Prevederi legale.* Este necesar includerea unui capitol separat cu privire la formarea și funcționarea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii.

- *Concept.* Urmează a fi definit exhaustiv și explicit „Mecanismul de Prevenire a Torturii”, prin indicarea clară că acest mecanism este alcătuit din avocatul poporului și consiliul consultativ ca o unitate integră fiind un organism colegial.

- *Organizare administrativă.* Este necesar consolidarea relațiilor de conlucrare dintre mecanismul de prevenire a torturii și CpDOM. Pentru aceasta este necesar de a crea o subdiviziune separată în cadrul CpDOM care să asigure activitatea mecanismului național de prevenire a torturii. Totuși, subdiviziunea trebuie să nu preia obligațiile și atribuțiile membrilor Consiliului consultativ, având doar atribuții administrative și de asigurare a asistenței tehnico-științifice necesare.

- *Respectarea legislației.* Este necesară reglementarea modului de formare a Consiliului și de selectare a membrilor acestuia, care imperativ trebuie să fie reprezentanți ai societății civile.

- *Condiții pentru membrii Consiliului consultativ.*

- *Buget.* Este necesar de a forma o linie de buget separată pentru activitatea MPT.

7. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul legii cu privire la avocatul poporului nu armonizează legislația Republicii Moldova la legislația Uniunii Europene, prin urmare includerea informației respective nu este oportună.

8. Descrierea constatărilor expertizei anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

9. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Întru implementarea corespunzătoare a proiectului de Lege cu privire la avocatul poporului se vor opera modificări la următoarele acte normative:

- Constituția Republicii Moldova, pentru executarea pct.15 subpct.1) din Planul Național de acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014;
- Hotărîrea Parlamentului Nr. 57-XVI din 20.03.2008 de aprobare a Regulamentului Centrului pentru Drepturile Omului, a structurii, a statului de funcții și a modului de finanțare a acestuia;
- Legea nr. 80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică.
- Legea nr. 355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și Legea nr. 48 din 22.03.12 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici;
- Codul de executare, Codul de procedură civilă, Legea taxei de stat și alte acte normative pentru revizuirea denumirii instituției.

11. Respectarea transparenței în procesul decizional.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul legii cu privire la avocatul poporului a fost plasat pe pagina oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Ministru

Oleg EFRIM